

Den Blå Port 88

Tidsskrift for litteratur
88/2011

REDAKTION

Gitte Broeng, Mathilde Walter Clark, Torben Jelsbak

Den Blå Port 88

© 2011 Forfatterne og Forlaget Vandkunsten

REDAKTION

Gitte Broeng, Mathilde Walter Clark,
Torben Jelsbak

DESIGN

Poul Lange
Snorre Näsman, Depot 1

TYPOGRAFISK TILRETTELÆGGELSE

Snorre Näsman, Depot 1

OMSLAGSILLUSTRATION

Vladimir Tomić: *Blue*
fotografi, 2008

TRYK

Sangill Grafisk Produktion

Den Blå Port udkommer 3-4 gange årligt.
Abonnement (4 numre) kan bestilles ved at skrive til:
denblaaport@gmail.com
Den Blå Port udgives med støtte fra Kulturministeriets
bevilling til almenkulturelle tidsskrifter

REDAKTIONSADRESSE

Forlaget Vandkunsten
Lindgreens Allé20C
2300 København S

ISBN 978-87-7695-209-9
ISSN 9788776952099
Printed in Denmark

INDHOLD

4 Leder

TEMA Ny litteratur fra Bosnien, Kroatien og Serbien

- 6 DARA SEKULIĆ: 4 digte
- 8 GORAN SAMARDŽIĆ: Klipping
- 14 VLADIMIR ARSENIJEVIĆ: Rodløshed
- 28 JELENA LENGOLD: Love me tender
- 36 MUSTAFA-CICO ARNAUTOVIĆ: 2 digte
- 38 ALEKSANDAR BALJAK: Aforismer
- 40 ALEKSANDAR BALJAK: Den serbiske aforismes historie i korte træk
- 43 MILJENKO JERGOVIĆ: *Af Valnøddehuset*
- 47 VIDA OGNJENOVIĆ: *Af Ægteskabsbryderne*
- 54 FERIDA DURAKOVIĆ: 2 digte
- 58 SIBILA PETLEVSKI: 5 digte

Thomas Bernhard

- 63 THOMAS BERNHARD: Onkel Franz
- 70 KARSTEN SAND IVERSEN: Thomas Bernhard

- 74 PER AAGE BRANDT: American Poetry
- 80 SOPHUS HELLE: Hapaxa
- 83 CARSTEN RENÉ NIELSEN: 3 tekster
- 88 ULRIKKA S. GERNES: Digte
- 93 Bidragydere

Ny litteratur fra Bosnien, Kroatien og Serbien

‘Serbere og kroater taler samme sprog,/ og blandt dem var der også andre misforståelser.’ – På denne kryptiske måde beskriver den serbiske forfatter Aleksandar Baljak konflikten mellem de to største befolkningsgrupper i det tidligere Jugoslavien. Det er 20 år siden landet gik i opløsning. Sommeren 1991 erklærede Kroatien og Slovenien, som de første, deres selvstændighed fra *Den Føderative Socialistiske Republik Jugoslavien*, der siden 2. Verdenskrigs afslutning havde holdt sammen på et etnisk og religiøst kludetæppe under Titos pan-jugoslaviske parole ‘broderskab og enhed’. Kommunismens fald i Østeuropa havde allerede ført til dannelsen af adskillige nye stater, og forvandlingen skete fredeligt overalt. Anderledes gik det som bekendt på Balkan.

Den kroatisk by Vukovar er blevet et symbol på konflikten mellem Kroatien og Serbien. Her fandt de første krigshandlinger sted i efteråret 91. Lederen af de oprørske serbere i Kroatien, Goran Hadžić, der menes at være ansvarlig for ‘Vukovar-massakren’ på 264 ikke-serbere, blev anholdt i Serbien i juli måned i år. Han var den sidste af de krigsforbrydersigtede serbiske ex-ledere på fri fod. Den tidligere bosnisk-serbiske hærchef, Ratko Mladić blev anholdt i maj. Mladić anklages blandt andet for at stå bag folkedrabene i Srebrenica, hvor godt 8.000 bosnisk muslimske mænd og drenge blev myrdet. Det retslige efterspil oven på de jugoslaviske krige er således ved at nærme sig sin afslutning.

Op gennem 1990’erne var verdens øjne vendt mod Balkan. Man så med gru, hvordan de nationalistisk motiverede konflikter mellem forskellige befolkningsgrupper i den multietniske- og kulturelle region førte til væbnet konflikt og etniske udrensninger. Og man så alt for passivt til, vil mange mene.

Også forfattere og intellektuelle beskæftigede sig i stor stil med Balkan i et forsøg på at begribe det ubegribelige: Europa var igen skueplads for folkedrab og koncentrationslejre. I dette østlige hjørne af kontinentet udfoldedes en brutalitet, som bekræftede, at historien desværre ikke er en fremadskridende bevægelse mod et højere og mere humant udviklingsstade, men fuld af tilbageslag for menneskeheden, hvilket senest tragedien i Utøya ulykkeligtvis er endnu et eksempel på. Anders Breivik var tilsyneladende besat af konflikten på Balkan og giver i sit uhyggelige mani-

fest udtryk for, han gerne ville møde den krigsforbryderdømte Radovan Karadžić. Nationalismen, både i dens ekstreme udgave og mere stuerene form, findes stadig i Europa – og inden for Danmarks grænsekontrol.

De senere år har der været forholdsvis stille omkring landene på Balkan, hvilket jo på en måde er et godt tegn, fordi stilheden tyder på, at der omsider er ved at indfinde sig en forhåbentlig blivende fred. Men hvordan kommer man videre, efter alt det som skete, og hvordan afspejles traumet i litteraturen, hvis det overhovedet udtrykkes eksplicit?

Den Blå Port præsenterer i dette nummer et udvalg af ny litteratur fra Bosnien, Kroatien og Serbien – de tre største lande i det tidligere Jugoslavien, hvor det officielle sprog hed 'serbokroatisk'. Begrebet benyttes ikke længere, fordi det associeres med pan-jugoslavismen i den kommunistiske fællesstat. Man taler i stedet om bosnisk, kroatisk og serbisk, men forskellene i sprogene er minimale og følger hverken de nationale eller etnisk religiøse grænser i regionen. Og før som nu læser bosniere, kroater og serbere uden problemer hinandens litteratur.

Da L.L. Zamenhof udviklede kunstsproget Esperanto var ønsket at skabe et fælles 'andetsprog', der kunne fremme den mellemmenneskelige forståelse på tværs af sproggrænser. Forestillingen om et universelt og fredsbevarende sprog er smuk, men krigene på Balkan viser, igen, at konflikter sjældent opstår på grund af manglende kommunikationsevne i bogstavelig forstand. Man kan sagtens tale samme sprog forbi hinanden, jævnfør Baljaks aforisme.

Den fælles kultur og litteratur i regionen kunne ikke overvinde forskellene. Alligevel kan den nu måske være med til at bringe bosniere, kroater og serbere tættere på hinanden igen. Den i vidt omfang transnationale, litterære offentlighed i regionen i dag er et vidnesbyrd om normalisering, som må vække optimisme. Og jo – i porten tror vi på at litteratur *kan* bidrage til at nedbryde grænser mellem mennesker og give 'os' forståelse for 'dem'. En logisk følge ville være, at den også kan forhindre misforståelser i at opstå.

Realiseringen af dette nummer har i særlig grad trukket på kræfter uden for redaktionen. Vi vil gerne takke både bidragydere og oversættere, der generøst har stillet tekster og kompetencer til rådighed, og rette en særlig tak til Milena Rudez, hvis utrættelige engagement for sagen var med til at gøre temaet til virkelighed.